

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อติดตามผลการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับการประเมินผล การเรียนการสอนในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง พุทธศักราช 2521 เพื่อศึกษาว่าครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนการสอนในหลักสูตรใหม่มากน้อยเพียงใด ครูปฏิบัติ อย่างไรในการสอนและการประเมินผล ครูมีปัญหามากน้อยเพียงใดในการประเมินผลการเรียน โดยพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างครูโรงเรียนรัฐบาลกับครูโรงเรียนราษฎร์ และศึกษาสัมพันธภาพ ระหว่างความรู้ การปฏิบัติและปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนตามแนวหลักสูตรใหม่ สร้างแบบสอบถาม เพื่อถามการปฏิบัติและปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนการสอน และใช้การสัมภาษณ์ประกอบ การตอบแบบสอบถามเพื่อความถูกต้องของข้อมูล ใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการเปรียบเทียบคะแนนความรู้และการปฏิบัติของครูจำแนกตามประเภทโรงเรียนและหมวดวิชา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 แฟกเตอร์ ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติตาม ระเบียบการประเมินผลแต่ละข้อ ใช้สถิติการทดสอบค่าที และคำนวณหาสัมพันธภาพระหว่าง ความรู้ การปฏิบัติและปัญหาในการประเมินผลการเรียนการสอน โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ขอค้นพบ

1. โดยเฉลี่ย ครูโดยส่วนรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ค่อนข้างน้อย (41.3 เปอร์เซ็นต์)
2. โดยเฉลี่ยครูโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน (44 เปอร์เซ็นต์) สูงกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ (39 เปอร์เซ็นต์) ขยายมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนครูที่อยู่ในหมวดวิชาต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. โดยเฉลี่ยโดยส่วนรวมครูได้ปฏิบัติการประเมินผลการเรียนถูกต้องตามหลักวิชา และระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 อยู่ในระดับปานกลาง (71 เปอร์เซ็นต์)

4. ครูโรงเรียนรัฐบาลและครูโรงเรียนราษฎร์ได้ปฏิบัติการประเมินผลการเรียนตามหลักวิชาและระเบียบได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน

5. ครูสังกัดหมวดวิชาต่างกันได้ปฏิบัติการประเมินผลการเรียนตามหลักวิชาและระเบียบการประเมินผลการเรียนได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน

6. ครูโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลได้ปฏิบัติการประเมินผลการเรียนถูกต้องตามหลักวิชาและระเบียบการประเมินผลการเรียนแตกต่างกันไปตามหมวดวิชา

7. โดยส่วนรวมครูส่วนใหญ่เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นบางบทอย่าง คร่าวๆ และบอกวัตถุประสงค์ฯ แก่นักเรียนเป็นบางครั้ง ครูส่วนมากเตรียมการสอนทุกบทจากหนังสือที่กำหนด เนื้อหาตามหลักสูตร และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

7.1 ครูส่วนมากประเมินผลก่อนเรียนเป็นบางบทเรียน โดยการให้ตอบคำถามปากเปล่าเพื่อใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอน

7.2 ครูส่วนมากประเมินผลการเรียนทุกเรื่องที่เรียนจากวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาในหนังสือที่กำหนด และเนื้อหาตามหลักสูตร เพื่อเก็บคะแนน ปรับปรุงการเรียนการสอน และคุณภาพการสอน โดยวิธีให้แบบฝึกหัดหรืองานมอบหมายมากที่สุด

7.3 ครูส่วนมากบอกผลและเฉลยคำตอบให้นักเรียนทราบและสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่ตก โดยการอธิบายเป็นกลุ่มย่อย เป็นส่วนตัวหรืออธิบายพร้อมกันในห้องเรียน ทั้งนี้แล้วแต่เวลาและโอกาส

7.4 ครูเกือบทั้งหมด ประเมินผลการเรียนปลายภาค โดยการให้ทำแบบทดสอบและตัดเกรดโดยใช้เกณฑ์จากคะแนนดิบ

8. โดยเฉลี่ยแล้วครูมีปัญหาคำคัญในการประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ในเรื่อง

- 8.1 คู่มือการประเมินผลการเรียนไม่พอเพียง
- 8.2 ขาดความรู้เรื่องระเบียบการประเมินผล
- 8.3 ขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ
- 8.4 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการเขียนข้อสอบให้ดีและเหมาะสม
- 8.5 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 8.6 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผล
- 8.7 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินผลก่อนเรียน

9. ครูโรงเรียนราษฎร์มีปัญหาเรื่อง ขาดความรู้เรื่องระเบียบการประเมินผลตามที่กระทรวงกำหนด ขาดความรู้เรื่องการประเมินผลแบบใช้กลุ่มและใช้เกณฑ์ ขาดความรู้เรื่องการคัดเกรด ขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ มากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญ

10. ความรู้ในหลักการประเมินผลการเรียนตามแนวหลักสูตรใหม่ การปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน และปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ความรู้กับการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ส่วนปัญหามีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในทางลบ

จากข้อค้นพบข้างไคกล่าวมานี้สรุปได้ว่า โดยส่วนรวมครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประเมินผลการเรียนค่อนข้างต่ำ ครูในโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้ความเข้าใจในหลักการประเมินผลเรียนสูงกว่าครูโรงเรียนราษฎร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครูในระหว่างหมวดวิชามีความรู้ไม่แตกต่างกัน ครูได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนและการประเมินผลการเรียนได้ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับการประเมินผลในเกือบทุกเรื่อง ครูโรงเรียนราษฎร์มีปัญหาในการประเมินผลเรียนสูงกว่าครูโรงเรียนรัฐบาลในหลายเรื่อง และพบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การปฏิบัติ และปัญหาในการประเมินผลแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์กันต่ำ แต่ก็มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. จากค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของครูจะเห็นว่าครูยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลยังไม่มากนัก เพราะมีระดับคะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 41 ทั้ง ๆ ที่ครูต้องปฏิบัติกรประเมินผลการเรียนเป็นประจำ ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า วิธีการที่ครูปฏิบัติมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดหรือเป็นการปฏิบัติตามระเบียบ ซึ่งได้กำหนดไว้เท่านั้น โดยที่ครูอาจไม่เข้าใจในหลักการมากนัก ดังนั้น เพื่อความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องควมไปกับการปฏิบัติครูควรจะได้รับกรอบรมหรือฝึกฝนทักษะค่านนี้เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะครูในกลุ่มโรงเรียนราษฎร์

2. จากการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับการสอนและประเมินผลการเรียน แม้ว่าครูจะได้ปฏิบัติตามหลักการซึ่งได้กล่าวไว้ในระเบียบถึงร้อยละประมาณ 71 แต่ถาจะพิจารณาในรายละเอียดในการปฏิบัติ จะเห็นว่าวิธีการปฏิบัติส่วนมากมักเป็นวิธีเดิมซึ่งครูใช้ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ¹ ครูบางคนอาจไม่ทราบว่าสิ่งที่ปฏิบัติอยู่นั้นเหมาะสมและมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด² ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลมากนัก (จากข้อค้นพบข้อ 1) หรืออาจมีความรู้แต่ไม่ได้นำไปใช้ปฏิบัติ:

3. จากการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนของครูโรงเรียนรัฐบาลและครูโรงเรียนราษฎร์พบว่า ครูโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้สูงกว่าครูโรงเรียนราษฎร์อย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อหนึ่งที่ตั้งไว้ ส่วนผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติของครูในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภท ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่สองและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา เกษรศิริเจริญ ซึ่งพบว่าประสิทธิภาพของครูมัธยมศึกษาโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า

¹ ดูจากตารางที่ 14, 15, 16, 17, 18 และ 19

² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ครูมัธยมโรงเรียนรัฐบาล แมว่าจะมีระดับความรู้มากกว่า แต่การปฏิบัติยังไม่ดีกว่า จึงอาจเป็นไปได้ที่ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักการประเมินผลยังไม่ให้นำความรู้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูไม่มีเวลา ครูยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติ ยังไม่เห็นประโยชน์อย่างแท้จริงในการปฏิบัติตามหลักการนี้ สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่จะนำการศึกษาต่อไป

4. จากการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติการประเมินผลพบว่า ครูในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภท มีปัญหากลางในเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นปัญหาเรื่องวิธีการประเมินผลระหว่างภาคและปลายภาค วิธีการตัดเกรด วิธีการประเมินผลแบบใช้กลุ่มและใช้เกณฑ์ ซึ่งเป็นปัญหาในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะครูได้ใช้วิธีการประเมินผลระหว่างภาคและปลายภาคอยู่เสมอ แม้ในวิธีการประเมินผลตามหลักสูตรเดิม ครูก็ใช้วิธีการเหล่านี้อยู่ ปัญหาจึงมีน้อย¹ ส่วนวิธีการตัดเกรดตามระเบียบการประเมินผล พุทธศักราช 2521 นั้นใช้ตัดเกรดตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น จึงไม่มีปัญหามากนัก สำหรับวิธีการประเมินผลแบบใช้กลุ่มและใช้เกณฑ์เป็นปัญหาน้อย เพราะครูส่วนมากตัดเกรดตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่ค่อยได้พิจารณาถึงอื่น ๆ ดังนั้นความเกี่ยวข้องในการประเมินผลแบบใช้กลุ่มและใช้เกณฑ์จึงมีน้อย ปัญหาจึงมีน้อยด้วย ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลแบบใช้กลุ่มใช้เกณฑ์ รวมทั้งการสร้างแบบสอบอิงกลุ่มอิงเกณฑ์อย่างดี แต่เป็นเพราะไม่ค่อยได้ปฏิบัติมากกว่า ในปัญหาต่าง ๆ นี้ ครูโรงเรียนราษฎร์จะมีปัญหาในเรื่องขาดความรู้เรื่องการตัดเกรด ขาดหนังสือคู่มือการประเมินผล ขาดบุคคลให้คำปรึกษาแนะนำ และขาดความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลแบบใช้กลุ่มและใช้เกณฑ์มากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัญหาน้อยที่สุดไม่มี แสดงว่าครูในกรุงเทพฯ ซึ่งมีวุฒิปริญญาสูงกว่าครูในส่วนภูมิภาคเกือบทุกจังหวัด² และอยู่ใกล้แหล่งวิชา มากกว่าครูในส่วนภูมิภาค ยังมีปัญหาในการปฏิบัติการประเมินผล จึงสมควรที่ส่วนราชการเจ้าสังกัดจะโคจรถอดบรมคิดตามผลรวมทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่ครูในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูในโรงเรียนราษฎร์

¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู

² อรุณี วชิราพรทิพย์, "สถานภาพทางวิชาการของครูมัธยมศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

5. สัมพันธภาพระหว่างความรู้ การปฏิบัติ และปัญหาในการประเมินผล การเรียนมีความสัมพันธ์กันค่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติและความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลของครูมีความเกี่ยวข้องกันน้อย ส่วนในการประมาณค่าปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลนั้นอาจขึ้นอยู่กับทำให้ความสำคัญของปัญหาด้วย ดังนั้น ความสัมพันธ์ของคะแนนความรู้ การปฏิบัติ และปัญหาจึงไม่สูง แต่ก็ยังมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการค้นพบดังกล่าวมาแล้วจะเห็นว่าครูยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนค่อนข้างน้อย มีวิธีการปฏิบัติในการประเมินผลการเรียนในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงควรจัดให้มีการอบรมความรู้ด้านนี้แก่ครู เพื่อให้ครูมีความรู้และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักการมากขึ้น การอบรมจึงควรมุ่งเน้นให้ครูได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและประเมินผลการเรียนด้วย ไม่ใช่แต่ให้ความรู้อย่างเดียว
2. จากการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ซึ่งพบว่าครูยังมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น ขาดแคลนหนังสือคู่มือการประเมินผล ขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำและขาดความรู้ในเรื่องต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะได้หาทางแก้ปัญหาดังกล่าว เช่น จัดพิมพ์หนังสือคู่มือการประเมินผลเพิ่มมากขึ้น จัดเจ้าหน้าที่นิเทศและติดตามผล รวมทั้งจัดการอบรมบุคคลากรด้านนี้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ควรจะได้มีการจัดตั้งศูนย์การทดสอบของแต่ละกลุ่มโรงเรียน เพื่อปรึกษาปัญหาหรือให้ข้อเสนอแนะร่วมกันในกลุ่มโรงเรียน เมื่อเกิดอุปสรรคหรือมีปัญหาแล้วไม่รู้อะไรจะถามใคร
3. ในการติดตามผลครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการสอนและประเมินผลการเรียน แต่ได้ศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การปฏิบัติ และปัญหาในการประเมินผลการเรียนเท่านั้น ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาว่าด้วยตัวแปรใดที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการสอนและประเมินผลการเรียนอย่างแท้จริง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนและประเมินผลการเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

4. ควรมีการติดตามผลค่านอื่น ๆ ควบคู่ไปกับการประเมินผลด้วย เพื่อให้เป็น การศึกษาที่สมบูรณ์ เช่น การติดตามผลหลักสูตรใหม่ ในแง่ของการบริหาร ทัศนคติต่อหลักสูตร ปัญหาต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร และข้อเสนอแนะ เพื่อบ่งชี้ประสิทธิภาพของหลักสูตร และ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขต่อไป

5. ควรมีการติดตามผลค่านการประเมินผลในระดับอื่น ๆ ในปีต่อไป เพื่อศึกษาว่า วิธีปฏิบัติค่านการประเมินผลได้พัฒนาขึ้นมาอย่างน้อยเพียงใด หลังจากที่มีการปฏิบัติในปีแรกได้ยาวนาน ไปแล้ว โดยพิจารณาถึงคุณภาพของข้อสอบ และลักษณะข้อสอบประกอบด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย